

# Vývoj legislativy k hodnocení psychické a senzorické zátěže

V následujícím přehledu je zachycen vývoj legislativy v oblasti kategorizace psychické zátěže, který počal Standardní metodikou AHEM v roce 1990 jako doporučeným pokynem k hodnocení neuropsychické zátěže a vyvíjel se přes další vyhlášky a nařízení vlády do současné podoby (poslední novela 2010).

---

## **Nařízení vlády č. 68/2010 ze dne 22. února 2010, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, účinnost od 19.3.2010**

- beze změn v paragrafech psychické a zrakové zátěže, stejně jako v NV č.361/2007 Sb.

---

## **Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, (účinnost od 1.1.2008)**

### **Podmínky ochrany zdraví při práci s psychickou zátěží**

Hlava V.

§ 31

#### **Vymezení psychické zátěže**

(1) Práci s psychickou zátěží se rozumí trvalá práce

- a) spojená s monotonií,
- b) ve vnuceném pracovním tempu,
- c) ve třísměnném nebo nepřetržitém pracovním režimu,
- d) vykonávaná pouze v noční době.
- e)

(2) Práci spojenou s monotonií se rozumí práce, při níž je charakteristické opakování stejných pohybových nebo úkolových úkonů s omezenou možností zásahu zaměstnance do jejich průběhu. Monotonie se člení na

- a) pohybovou, kterou se rozumí taková činnost, při které se opakují jednoduché pohybové manuální úkony stejného typu,
- b) úkolovou, kterou se rozumí taková činnost, při které se vyskytuje nízký počet a malá proměnlivost úkolů.

(3) Práci ve vnuceném pracovním tempu se rozumí práce, při níž si zaměstnanec nemůže volit její tempo sám a musí se podřídít rytmu strojového mechanismu, úkolu nebo rytmu jiného zaměstnance.

§ 32

#### **Hodnocení zdravotního rizika**

Při hodnocení zdravotního rizika psychické zátěže se zjišťuje zdroj jejího vzniku a hodnotí se ostatní okolnosti a vlivy, které vedou k jejímu vzniku.

## § 33

### **Minimální opatření k ochraně zdraví při práci**

Práce spojené s monotonií, jakož i práce ve vnuceném pracovním tempu musí být k omezení jejich nepříznivého vlivu na zdraví přerušovány bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců.

## Hlava VI

### **Podmínky ochrany zdraví při práci se zrakovou zátěží**

## § 34

### **Vymezení zrakové zátěže**

(4) Práci se zrakovou zátěží se rozumí trvalá práce

- a) spojená s náročností na rozlišení detailů,
- b) vykonávaná za zvláštních světelných podmínek,
- c) spojená s používáním zvětšovacíh přístrojů, sledováním monitorů nebo se zobrazovacími jednotkami,
- d) spojená s neodstranitelným oslňováním.

(5) Práci spojenou s náročností na rozlišení detailů se rozumí práce, při níž je vidění zaměstnance ztíženo tvarem detailu, jeho barvou, jasnem nebo jeho pohybem<sup>14)</sup>.

(6) Práci vykonávanou za zvláštních světelných podmínek se rozumí práce vykonávaná při určené barvě světla nebo při neodstranitelném kolísání jasu v prostoru zrakového úkolu nebo jeho okolí.

(7) Práci se zobrazovací jednotkou se rozumí práce vykonávaná zaměstnancem jako pravidelná součást jeho obvyklé pracovní činnosti na soustavě zařízení, které obsahuje zobrazovací jednotku, klávesnici nebo jiné vstupní zařízení, software nebo další volitelné příslušenství.

## § 35

### **Minimální opatření k ochraně zdraví při práci**

Práce se zrakovou zátěží musí být v zájmu omezení jejího nepříznivého vlivu na zdraví zaměstnance přerušována bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců.

---

<sup>14)</sup> ČSN EN Světlo a osvětlení – Základní termíny a kritéria pro stanovení požadavků na osvětlení.

## **Vyhláška 432/2003 Sb. ze dne 4. prosince 2003, kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií...**

### **10. Psychická zátěž**

Kategorie druhá

Do druhé kategorie se zařazuje trvalá práce

- a) ve vnuceném pracovním tempu,
- b) spojená s monotonií,
- c) vykonávaná v třísměnném a nepřetržitém pracovním režimu.

Kategorie třetí

Do třetí kategorie se zařazuje trvalá práce,

- a) při níž působí kombinace tří a více faktorů uvedených ve zvláštním právním předpisu, 4)
- b) vykonávaná práce v nočních směnách.

### **11. Zraková zátěž**

Kategorie druhá

Do druhé kategorie se zařazuje trvalá práce

- a) se zařízeními určenými k nepřetržitému monitorování činností strojů nebo zařízení, nebo kontrole výroby nebo výrobků prostřednictvím obrazovkových terminálů,
- b) při níž je potřebné rozeznávání kritických detailů, charakterizovaných hodnotou 0,0003 radiánu při kontrastu menším než 0,8.

Kategorie třetí

Do třetí kategorie se zařazuje trvalá práce,

- a) při které je nezbytné používání zvětšovacích přístrojů,
- b) spojená s technicky neodstranitelným oslňováním.

# **Nařízení vlády 523/2002 Sb. ze dne 14. října 2002, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci**

*Částka:* 180/2002 Sb.

*Datum účinnosti od:* 1. ledna 2003

*Předpis mění:* 178/2001 Sb.

## **Psychická zátěž**

14. V § 10 odstavce 1 až 3 znějí:

(1) Mezi faktory psychické zátěže související s prací náleží

- a) práce ve vnuceném tempu, kterou se rozumí takový způsob práce, při němž si zaměstnanec nemůže volit pracovní tempo a jeho činnost je podřízena rytmu strojního zařízení nebo jiných osob,
- b) monotónní práce, kterou se rozumí pracovní činnost, pro niž je charakteristické opakování stále stejných úkonů pohybových či úkolových s omezenou možností zásahu zaměstnance do průběhu této činnosti,
- c) práce pod časovým tlakem spojená s vysokým pracovním tempem a omezenými možnostmi přestávek a odpočinku, což je příčinou rychlého nástupu únavy a nedostatečné možnosti zotavení organismu,
- d) práce spojená s vysokými nároky v oblasti jednání a vzájemné kooperace mezi jednotlivci a činnosti, kdy je zaměstnanec vystaven interpersonálním konfliktům, frustraci a negativním emočním tlakům,
- e) riziko ohrožení zdraví jiných osob, které představuje činnosti, při nichž musí být striktně dodržována pravidla bezpečného chování; náročnost práce vyplývá z možného rizika,
- f) práce ve třísměnném a nepřetržitém pracovním režimu,
- g) práce pouze v nočních směnách.

(2) Práce uvedené v odstavci 1 písm. a) a b) musí být v zájmu omezení jejich nepříznivého vlivu na zdraví zaměstnanců přerušovány bezpečnostními přestávkami v trvání alespoň 5-10 minut po každých 2 hodinách nepřetržité práce nebo musí být zajištěno střídání činností, popřípadě zaměstnanců. Hodnocení úrovně pracovních podmínek z hlediska psychické a zrakové zátěže je upraveno v části B přílohy č. 7 k tomuto nařízení.

(3) Mezi faktory zrakové zátěže související s prací náleží

- a) velikost kritického detailu,
- b) náročnost na diskriminaci detailů,
- c) nároky na adaptaci zraku,
- d) nároky na akomodaci a okohybné svaly,
- e) práce za zvláštních světelných podmínek,
- f) používání zvětšovacích přístrojů a
- g) neodstranitelné oslňování.

## **Vyhláška Ministerstva zdravotnictví 89/2001 Sb. kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií**

Částka: 35/2001 Sb.

Datum účinnosti od: 28. února 2001

### **Kriteria kategorizace prací, Část A, Kategorizace podle faktorů**

#### **11. Psychická zátěž**

Kategorie druhá

Do druhé kategorie náleží práce vykonávané více než polovinu pracovní směny

- a) monotónní,
- b) ve vnuceném pracovním tempu,
- c) trvalé vkládání dat do počítače
- d) ve třísměnném nebo nepřetržitém pracovním režimu
- e) spojené s opakujícími se psychicky zatěžujícími faktory

Kategorie třetí

Do třetí kategorie

- a) náleží práce, při nichž působí současně dva nebo více faktorů uvedených pro druhou kategorii,
- b) práce při rotaci směn v intervalech delších než jeden pracovní týden.,
- c) práce vyžadující průběžné sledování složitých procesů a panelů, s velkým počtem sdělovačů spojená s nutností rychlých a přesných reakcí (zásahů).

Kategorie čtvrtá

Není definována.

## 12. Zraková zátěž

### Kategorie druhá

Do druhé kategorie náleží práce vykonávaná více než polovinu pracovní směny, jejíž povaha vyžaduje

- a) rozeznávání kritických detailů, charakterizovaných hodnotou poměrné pozorovací vzdáleností kolem 3000 (0,0003 radiánu) a malým kontrastem.
- b) používání zvětšovacího přístrojů a pomůcek,
- c) sledování obrazovek nebo používání jiných technických vizuálních zařízení

### Kategorie třetí

Do třetí kategorie náleží trvale vykonávaná práce, při níž

- a) dochází k technicky neodstranitelnému oslňování,
- b) se vyskytuje kombinace faktorů uvedených v kategorii druhé.

### Kategorie čtvrtá

Není definována.

(3) Mezi faktory zrakové zátěže související s prací náleží

- a) velikost kritického detailu,
- b) náročnost na diskriminaci detailů,
- c) nároky na adaptaci zraku,
- d) nároky na akomodaci a okoohybné svaly,
- e) práce za zvláštních světelných podmínek,
- f) používání zvětšovacího přístrojů a
- g) neodstranitelné oslňování."

## Část B

Seznam příkladových prací, jejichž povaha neumožňuje zařazení do kategorií podle kritérií uvedených v části A

Práce zařazené do druhé kategorie

Práce v laboratořích chemických, restaurátorských, preparátorských a práce v konzervátorských dílnách.

*Práce, pro jejíž výkon je předepsáno zvláštními předpisy vstupní lékařské a psychologické vyšetření.*

Práce střelmistrů v dolech a lomech.

*Práce hlasatelů při živém vysílání v televizi.*

Práce geologů v dolech a lomech.

Práce v ozbrojené složce celní správy.

Práce zařazené do třetí kategorie

*Práce lékařských operačních týmů.*

Práce, při které se vyskytují u zaměstnanců nemoci z povolání, u nichž je prokázán příčinný vztah k současnému stavu pracovních podmínek, přičemž nelze výskyt těchto onemocnění pokládat za nahodilý.

Práce, při níž se vyskytují u zaměstnanců statisticky významně častěji nemoci, které lze pokládat podle současného stavu poznání za nemoci související s prací.

Práce při pracovních procesech zařazených mezi pracovní procesy s rizikem chemické karcinogenity.

Parenterální aplikace cytostatik na zdravotnických pracovištích specializovaných na chemoterapii onkologických onemocnění.

Práce s kapalnými raketovými pohonnými hmotami.

Práce s vysoce nebezpečnými látkami uvedenými v seznamu č. 1, přílohy č. 1 zvláštního právního předpisu.6)

Práce v hyperbarickém prostředí.

*Práce záchranářů.*

Práce kominíků při čištění komínů a kouřových tahů.

*Práce hasičů.*

Práce zařazené do čtvrté kategorie

Práce při desinsekci budov a jiných objektů plynnými toxickými nebo vysoce toxickými chemickými látkami nebo přípravky.